

Kliimaministri määruse
„Ettevõtete ressursiauditite toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027“
eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi ÜSS) § 10 lõike 2 alusel ja kooskõlas Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvuspoliitika ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi ühendmäärus) § 41 lõikega 1.

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Kliimaministeeriumi keskkonnakorralduse osakonna nõunikud Marika Lillemets (e-post marika.lillemets@kliimaministeerium.ee, tel 626 2867), Toomas Luhse (e-post toomas.luhse@kliimaministeerium.ee, tel 605 4315) ja eelarve- ja strateegiaosakonna peaspetsialist Eerika Purgel (e-post eerika.purgel@kliimaministeerium.ee, tel 626 0709). Riigiabi reeglite kohase vastavusanalüüsi ja ekspertiisi tegi SA Keskkonnainvesteeringute Keskus. Keeletoimetaja oli Kliimaministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Aili Sandre.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 28 paragrahvist, mis on liigendatud 10 peatükki. Peatükid jagunevad järgmiselt:

1. Üldsätted
2. Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr
3. Nõuded taotlejale ja taotlusele
4. Toetuse taotlemine
5. Taotluse menetlemine
6. Taotluse rahuldamise otsuse muutmine ja kehtetuks tunnistamine
7. Toetuse saaja õigused ja kohustused
8. Aruannete esitamine
9. Toetuse maksmise tingimused
10. Finantskorrektsioonid ja vaided

Eelnõu 1. peatükis kirjeldatakse üldsätted.

Toetatav tegevus panustab „Eesti 2035“ pikaajalisse strateegilisse sihti „Eestis on tugev, uuendusmeelne ja teadmispõhine ning vastutustundlik majandus“, viies Eestis ellu ÜRO üleilmseid säästva arengu eesmärke „12.2. Saavutada 2030. aastaks loodusvarade säästev majandamine ja tõhus kasutamine“ ning „12.4. Saavutada 2020. aastaks kemikaalide ja kõikide jäätmete keskkonnaohutu käitlemine kooskõlas kokkulepitud rahvusvaheliste raamistikega kogu nende elutsükli jooksu ning vähendada oluliselt nende sattumist õhku, vette ja pinnasesse, et viia miinimumini nende negatiivne mõju inimtervisele ja keskkonnale“.

Toetatav tegevus aitab saavutada „Eesti 2035“ tegevuskava majandus- ja kliimavaldkonna eesmärki ja näitajaid „ressursitootlikkus“ ja „tööjõu tootlikkus osakaaluna ELi keskmisest“.

Toetatav tegevus aitab kaasa saavutada Euroopa Ringmajanduse tegevuskava eesmärki kiirendada majanduse ümberkorraldamiseks tehtavaid muudatusi, mis on ette nähtud Euroopa roheline kokkulepega, ja samal ajal tugineda alates 2015. aastast rakendatud ringmajandusmeetmetele.

Ressursitõhususe edukas rakendamine eeldab süsteemset lähenemist, st investeeringute tegemiseks peab eelnevalt olema teostatud põhjalik analüüs, mis aitaks välja tuua probleeme ja kitsaskohti ning leida neile sobivad lahendused.

Kui auditid/analüüsid on tehtud, on võimalik ettevõtetel neis pakutavaid ressursisäästulahendusi rakendada asuda.

Paragrahvi 1 lõige 1 kirjeldab, millist poliitikaeesmärki aitab määrus saavutada.

Paragrahvi 1 lõige 2 kirjeldab, millise programmi raames toetust eraldatakse ning millist tegevust meede aitab saavutada. Lõige 3 täpsustab, et toetatavate tegevuste valimiseks kasutatatakse valikukriteeriumeid ja meetodikaid, mis vastavad Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ §-le 7.

Paragrahvi 2 lõike 1 punktides 1–kuni 8 on defineeritud määruses kasutatud terminid.

Paragrahvis 3 sätestatakse toetuse andmise eesmärk ning seatakse oodatav tulemus.

Lõige 1 defineerib toetuse andmise eesmärgi, määramata täpselt toetatavat tegevust. Toetuse andmise eesmärk tuleneb eelkõige Eesti majanduse toodete ja teenuste ressursimahukusest, mis on jätkuvalt kõrge (üks suuremaid ELis). Selle parandamiseks on vaja hinnata süstemaatiliselt ressursikasutust ning analüüsi tulemusena koostada ettepanekud ressurside tõhusamaks kasutamiseks ja lisandväärtuse suurendamiseks. Kõnealuse meetme tegevus peab soodustama ressursikasutuse analüüsi tegemist ettevõtetes.

Majanduses jäetakse kõrvale väärtuslikke materjale, mistõttu suureneb nõudlus ja konkurents ammenduvate ja mõnikord nappide ressursside järele. Lisaks kahjustab surve loodusvaradele üha rohkem keskkonda. Seetõttu võib ressursside tõhusam kasutamine anda olulist majanduslikku ja keskkonnaalast kasu.

Riigi konkurentsivõime sõltub üha enam majanduse ressursi- ja energiamahukusest ning erinevate sektorite võimest kasvatada ressursi- ja energiasäästu uute tehnoloogiate ja lahenduste kasutuselevõtu kaudu. Ettevõtete sammud tootmise tõhustamisel, sealhulgas materjalide ja jäätmete ringlussevõtu suurendamisel, jäätmetekke vähendamisel ning energiakasutuse optimeerimisel on olnud ebapiisavad. Käsikäs majandusarenguga suurenevad jätkuvalt energia- ja loodusressursside kasutus, jäätmetekke ja negatiivsed keskkonnamõjud. Konkurentsivõimelise ja mitmekesise tööstusbaasi säilimiseks ja edasiarenemiseks tuleb muuta tööstussektor senisest energia- ja ressursitõhusamaks, edendada loodusressursside kasutust vähendavaid tehnoloogiaid ja tootmismeetodeid ning suurendada investeeringuid tehnikasse. Vaja on laiendada jäätmete ringlussevõtu osakaalu tootmises, mitte loodusressursside kasutamise mahtu.

Lõikes 2 kirjeldatakse meetme nimekirja väljundnäitaja panustamist.

Näitajate sisu ja aruandluse tingimused on detailselt kirjeldatud perioodi 2021–2027 näitajate metoodikas.

Perioodi 2021–2027 meetme nimekirja väljundnäitaja nimetus ja mõõtühik	Algtase ja aasta	2024 vahehiht -tase	2029 sihttase	Selgitav teave
Ringmajanduses toetatavad ettevõtjad	Ei kohaldu	15	75	Rahalist toetust saanud unikaalsete ettevõtete arv. Näitajasse loetakse vaid ettevõtjaid äriseadustiku tähenduses (s.o füüsilisest isikust ettevõtja, osaühing, aktsiaselts, täisühing, usaldusühing, tulundusühistu). Saavutustaset raporteeritakse pärast projekti tegevuste lõpetamist lõpparuandega.

Sh peetakse eraldi arvestust väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate ning suurte ettevõtjate arvu üle.

Kuna soovime näitajate arvestamisel unikaalseid ettevõtteid, siis siin võib tekkida vajadus kasutada andmete korjeks Sündmuste Infosüsteemi ehk SISi. Unikaalsete andmete analüüsiks on sellisel juhul vaja kõik näitajasse panustavad ettevõtted ka SISis registreerida.

Löigetes 3 ja 4 kirjeldatakse „Eesti 2035“ sihti, millesse määruses kirjeldatud toetatav tegevus panustab. Toetatavates projektides arvestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021, lk 159–706), artiklis 9 nimetatud horisontaalseid põhimõtteid. Toetatavate projektide tegevused aitavad kaasa Riigikogu 12. mai 2021. a otsusega heaks kiidetud Eesti pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ (edaspidi Eesti 2035) aluspõhimõtete hoidmisele ning sihi „Majandus – Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ ja selle alamsihi „Eesti majandus on tugev ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline ning leiab uusi äri võimalusi“ eesmärkide saavutamisele.

Kliima ja keskkonnahoid on olulise tähtsusega, sest toetatavad tegevused panustavad ressursitõhusale majandusele ülemineku edendamisele.

Eespool nimetatud strateegia aluspõhimõtete hoidmist ja sihi „Majandus – Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ saavutamisele kaasa aitamist keskkonna- ja kliimaeesmärke toetaval moel hinnatakse toetuse andmisel mõõdikuga „ressursitootlikkus“. Toetuse andmise eesmärk on parandada ettevõtete teadlikkust oma ressursikasutusest ning luua eeldused ettevõtete ressursikasutuse tõhusamaks muutmiseks. Auditi koostamisega luuakse eeldused ettevõtete ressursikasutuse tõhusamaks muutmiseks. Info sihi ja näitaja kohta kantakse struktuuritoetuste registrisse (SFOSi).

Võrdsed võimalused teemal eraldi tegevusi ei toetata, sest toetatavad tegevused panustavad ressursitõhusale majandusele ülemineku edendamisele. Kõigil huvitatud ettevõtetel on võimalus taotleda toetust ressursiauditi tegemiseks. Need ettevõtted, kes selle määruse alusel toetust taotleda ei saa, saavad seda samadel tingimustel teha KIKi keskkonnakorralduse programmi kaudu. Meede panustab ettevõtete konkurentsivõime ja jätkusuutlikkuse parandamise ning mitmekesise tööstusbaasi säilimise ja edasiarenemise. Ressursitõhusad ettevõtted suudavad paremini konkureerida ka teiste ELi liikmesriikide ettevõtetega.

Soolisse võrdõiguslikkuse teemal eraldi tegevusi ei toetata, sest toetatavad tegevused panustavad ressursitõhusale majandusele ülemineku edendamisele.

Ligipääsetavuse teemal eraldi tegevusi ei toetata, sest toetatavad tegevused panustavad ressursitõhusale majandusele ülemineku edendamisele.

Regionaalarengu toetamiseks eraldi tegevusi ei ole otseselt ette nähtud, sest toetatavad tegevused panustavad ressursitõhusale majandusele ülemineku edendamisele. Kuna meetme tegevuse käigus suureneb ressursiauditite tegevate ettevõtete arv, on eeldatavalt kaudne positiivne mõju regionaalarengule tänu jätkusuutlikumatele ettevõtetele, kes kohalikku elu aitavad üleval hoida. Eesti ettevõtluse jätkusuutlikkus ressursitõhusamate lahenduste abil aitab kaasa Eesti majanduse kasvule. Samuti väheneb sõltuvus esmasest toorainest. Toetuse eesmärk on ressursitõhusam ja ressursitootlikum majandus ning suurem mõju võib avalduda piirkondades, kuhu on tööstus koondunud (Tallinn, Tartu). Tulenevalt toetuse eesmärgist ja potentsiaalsetest mõjupiirkondadest ei ole toetusskeemis regionaalse erisuse tegemine otstarbekas, kuivõrd see vähendaks meetme potentsiaalset mõju. Meede on regionaalse mõjuga, kui kasutatakse regionaalabi. Ressursiauditite põhjal teevad ettevõtted tihtipeale investeeringud uutesse seadmetesse, suurendades sel teel tööjõu tootlikust.

Paragrahvi 4 lõigetes 1 ja 2 sätestatakse meetme rakendusüksus ja -asutus. Rakendusüksus on Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus ning rakendusasutus Kliimaministeerium.

Eelnõu 2. peatükis sätestatakse toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr.

Paragrahvi 5 lõigetes 1–3 sätestatakse tegevused, mida meetme raames toetatakse. Ettevõttele antakse sõltuvalt tema ressursikasutuse teadlikkusest toetust kahele ressursiauditile: ülevaatliku ja detailse auditi tegemiseks.

Ülevaatlik audit on suunatud ettevõtetele, millel puuduvad eelnevad analüüsid ja/või piisav kindlus ressursisäästuprojektide tulususes. Auditi eesmärk on saada ülevaade ettevõtte üldisest ressursikasutusest, kaardistada peamised tootmisprotsessid või tootmisprotsessi osad ning hinnata ressursisäästu võimalusi eri valdkondades, mida detailses auditis täpsemalt hinnatakse. Detailne audit keskendub eelnevate analüüside põhjal valitud konkreetsele valdkonnale või valdkondadele eesmärgiga kirjeldada erinevaid ressursisäästu võimalusi koos maksumuse, tasuvusaja ja kaasnevate riskidega. Selle tulemusel kirjeldatakse ressursisäästuprojekt või mitu projekti koos hinnangulise säästupotentsiaali ja tasuvushinnanguga ning võimaliku tegevuskava ja seireplaaniga.

Lõike 4 järgi rakendub meetmele horisontaalse põhimõttena „ei kahjusta oluliselt“ põhimõte, mille järgi toetatavad tegevused ei kahjusta oluliselt ühtegi keskkonnaeesmärki.

Toetatavad tegevused on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021 määruse (EL) 2021/1060 artiklis 9 toodud põhimõttega „ei kahjusta oluliselt“. Seda põhimõtet tuleb tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43, *edaspidi taksonoomiamäärus*), artikli 17 tähenduses. Selles artiklis on määratletud, mida tähendab „oluline kahju“ taksonoomiamäärusega hõlmatud kuue keskkonnaeesmärgi saavutamisele.

Selleks, et meede vastaks „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele, ei tohi toetatav tegevus kahjustada järgmisi keskkonnaeesmärke:

1) *kliimamuutuste leevendamine*: meetme raames toetatavad tegevused ei kahjusta kliimamuutuste leevendamist, sest toetuse kasutamise käigus valmivad ressursiauditid ja ressursisäästuprojektid, mis vähendavad kasvuhooonegaaside heidet ning mille üheks osaks on kasvuhooonegaaside heite arvutus.

2) *kliimamuutustega kohanemine*: meetme raames toetatavad tegevused ei kahjusta kliimamuutustega kohanemist, sest toetuse kasutamise käigus valmivad ressursiauditid ja ressursisäästuprojektid, mis loovad võimalusi nii kliimamuutustega toimetulekuks kui ka vähendavad ettevõtete mõju ümbritsevalt keskkonnale.

3) *vee- ja mereressursside kestlik kasutamine ja kaitse*: meetme raames toetatavad tegevused ei kahjusta seda eesmärki, sest toetuse kasutamise käigus valmivad ressursiauditid ja

ressursisäästuprojektid, kus antakse ülevaade ja võimalused vee- ja mereressursside mõju vähendamiseks.

4) *ringmajandus, sealhulgas jäätmetekke vältimine ja jäätmete ringlussevõtt*: meetme raames toetatavad tegevused ei kahjusta seda eesmärki, sest toetuse kasutamise käigus valmivad ressursiauditid ja ressursisäästuprojektid, kus antakse ülevaade ja võimalused sisendressursside ja jäätmete mõju vähendamiseks.

5) *saastuse vältimine ja tõrje*: meetme raames toetatavad tegevused ei kahjusta seda eesmärki, sest toetuse kasutamise käigus valmivad ressursiauditid ja ressursisäästuprojektid, kus antakse ülevaade ja võimalused õhu-, vee- ja pinnasesaaste mõju vähendamiseks.

6) *elurikkuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamine*: meetme raames toetatavad tegevused ei kahjusta seda eesmärki, sest toetuse kasutamise käigus valmivad ressursiauditid ja ressursisäästuprojektid, kus antakse ülevaade ja võimalused elurikkuse seoste ja sellest tuleneva mõju vähendamiseks.

Toetatakse auditi koostamist, millel pole olulist mõju ühelegi keskkonnaeesmärgile. Auditeeritav tegevus ei tohi oluliselt kahjustada ühtegi keskkonnaeesmärki. Kui auditis tuuakse välja soovitusi, siis peab arvestama, et need vastaksid „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele. Nt kui soovitatakse ressursse uuesti kasutada, siis peab jälgima, et selle tagajärjel ei tekiks ladestatavaid jäätmeid jms. Selle meetme puhul võib järeldada ja ka ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava meetmete „ei kahjusta oluliselt“ hindamise tulemusena on leitud, et meede ei põhjusta olulist kahju keskkonna- ja kliimaeesmärkidele ning **toetatavad tegevused on kooskõlas „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtetega.**

Kõnealuse meetme raames ei toetata taristuprojekte, mistõttu kliimakindluse tagamise nõue määruses toodud toetuse kohta ei ole ajakohane. Eraldi analüüsi teha ei ole vaja.

Paragrahvis 6 sätestatakse toetuse vähese tähtsusega abina andmise nõuded. Riigiabi analüüs on seletuskirja lisas.

Paragrahvis 7 kehtestatakse abikõlblikud kulud.

Lõikes 1 viidatakse ÜSSI §-le 15 ning eelnõukohase määruse tingimustele, millele peavad abikõlblikud kulud vastama.

Lõikes 2 määratakse abikõlblikeks nende tegevuste kulud, mis on kirjeldatud eelnõu §-s 5, saavutavad tulemused, nagu kirjeldatud eelnõu §-s 3, jäävad §-s 9 sätestatud piirmääradesse ning vastavad otsusele, mis tehti taotluse rahuldamisel.

Kõik väljamaksed on standardiseeritud ühikuhindade alusel ning hilisemaid tegelike kulusid ei võeta aluseks.

Lõikes 3 määratakse, millistele tegevustele toetust ei anta. Muuhulgas ei anta toetust tegevustele, millega alustati enne taotluse esitamist. See nõue tagab, et toetatakse projekte, mida ilma toetuseta poleks tehtud, ning et toetuse saajal polnud võimalust tegevusi toetuseta ellu viia.

Paragrahv 8 sätestab meetme raames toetatavate tegevuste abikõlblikkuse perioodi detailid.

Lõige 1 sätestab ajaraami projekti abikõlblikkusele ja lõige 2 projekti kestuse.

Lõige 3 kirjeldab projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamise võimalust ning tingimusi.

Paragrahv 9 seab meetme raames antava toetuse piirsumma ja osakaalu.

Lõikes 1 märgitakse, et toetus makstakse välja vaid standardiseeritud ühikuhinna alusel.

Lõikes 2 määratakse igale toetatavale tegevusele kindel ühikuhind. Vastav analüüs on listaud seletuskirja lisana.

Lõikes 3 määratakse ettevõtte suurus seoses abi andmisega.

Lõikes 4 kehtestatakse toetuse osakaal standardiseeritud ühikuhinnast.

Selles sekkumises antakse toetust kahe määruse kaudu.

Tegevust toetatakse meetmest „Ringmajanduse korraldamine“.

Meede	Rakenduskavaga kooskõlas olevad sekkumised	ELi toetuse eelarve	Riiklik kaasfinantseering	Omafinantseering	Kogumaksumus
Ringmajanduse korraldamine	Ringmajanduspõhiste tootmis- ja tarbimismudelite kasutuselevõtu, sh tööstussümbioosi ja toorme hankimisega seotud kahjude vähendamise toetamine ning vastavate erialaekspertide koolitus; tööstuse ja teenindussektori, sh VKEde energia- ja ressursitõhususe suurendamine ja auditite toetamine; jäätmetekke ja pakendamise vältimine ja vähendamine, toodete korduskasutuse edendamine; jäätmete liigiti kogumise infrastruktuuri toetamine; ringlussevõtu võime suurendamine ja ohutu materjaliringluse tagamine	111 028 963,0	2 122 758	118 500 000	231 651 721

Rakenduskavaga kooskõlas oleva sekkumise number on 21.2.4.12, rahastatud tegevuste detailne jagunemine on lisatud allpool tabelina. ELi toetusest on planeeritud kasutada reaalset 34 500 000 eurot, kogumaksumus 103 500 000 eurot. Meetme nimekirjas on ringmajanduse korraldamisel Euroopa Liidu toetuse protsent 47,93. Oleme rakenduskavas planeerinud selle sekkumise kogu kuluks 103 500 000 eurot. Kuna toetuse andmisel tuleb arvestada riigiabiga, siis omafinantseeringu panus suureneb, sellest lähtuvalt oleme planeerinud kasutada selles sekkumises Euroopa Liidu toetust 34 500 000 eurot. Peale selle sekkumise toetuse kasutamist, saame muuta kogu ringmajanduse korraldamise Euroopa Liidu toetusi.

	ELi toetuse eelarve eurodes	Omafinantseering eurodes	Kogumaksumus eurodes
Sekkumine: tööstuse ja teenindussektori, sh VKE-de energia- ja ressursitõhususe tõstmine ja auditite toetamine	49 606 788	53 893 212	103 500 000

a) TAT määrus – audit	479 293	520 707	1 000 000
b) TAT määrus – investeering	49 127 495	53 372 505	102 500 000

Rakenduskavaga kooskõlas olevad sekkumised	ELi toetuse eelarve	ELi toetuse osakaal	Riiklik kaasfinantseering	Omafinantseering	Kogumaksumus
Ringmajanduspõhiste tootmis- ja tarbimismudelite kasutuselevõtu, sh tööstussümbioosi ja toorme hankimisega seotud kahjude vähendamise toetamine ning vastavate erialaekspertide koolitus; tööstuse ja teenindussektori, sh VKE-de energia- ja ressursitõhususe suurendamine ja auditite toetamine; jäätmetekke ja pakendamise vältimine ja vähendamine, toodete korduskasutuse edendamine; jäätmete liigiti kogumise infrastruktuuri toetamine; ringlussevõtu võimekuse tõstmine ja ohutu materjaliringluse tagamine	111 028 963	47,93	2 122 758	118 500 000	231 651 721
Ringmajanduspõhiste tootmis- ja tarbimismudelite kasutuselevõtu, sh tööstussümbioosi ja toorme hankimisega seotud kahjude vähendamise toetamine ning vastavate erialaekspertide koolitus:	5 159 444	47,93	264 706	5 340 556	10 764 706
a) TAT käskkiri – teavitus/koolitus	850 000	85%	150 000	0	1 000 000
b) TAT käskkiri – pärandmõjud (toorme allikate taastamine)	650 000	85%	114 706	0	764 706
c) TAT määrus avatud taotlemine	3 659 444	40, 66%		5 340 556	9 000 000
Tööstuse ja teenindussektori, sh VKE-de energia- ja ressursitõhususe suurendamine ja auditite toetamine:	49 606 788	47,93	0	53 893 212	103 500 000
a) TAT määrus – audit (ressursi- ja kemikaaliaudit)	479 293	47,93	0	520 707	1 000 000
b) TAT määrus – investeering	49 127 495	47,93	0	53 372 505	102 500 000
Jäätmetekke ja pakendamise vältimine ja vähendamine, toodete korduskasutuse edendamine (määrus)	9 585 852	47,93	0	10 414 147	20 000 000
Jäätmete liigiti kogumise infrastruktuuri toetamine	24 685 805	47,93	975 699	25 843 158	51 504 662
a) TAT käskkiri (riigi poolt vajaliku taristu arendamine)	740 769	47,93	804 778	0	1 545 547

<i>b) TAT avatud taotlemine</i>	23 945 036	47,93	170 921	25 843 158	49 959 115
Ringlussevõtu võime suurendamine ja ohutu materjaliringluse tagamine	21 991 074	47,93	882 353	23 008 926	45 882 353
<i>a) TAT käskkiri (riigi poolt ettevalmistavad tegevused)</i>	5 000 000	85%	882 353	0	5 882 353
<i>b) TAT avatud taotlemine</i>	16 991 074	40,66%	0	23 008 926	40 000 000

ELi toetuse protsent on arvestuslikult 47,9292631352473 ning omafinantseeringu protsent on 52,0707368647527.

Reaalselt toetuse kasutamise soov on koordina erinev planeeritust. Kui kasutatakse väiksema toetuse protsendiga eelarvet, siis suurendatakse teises sekkumises toetuse osakaalu (kogusumma on sekkumistes paigas).

Eelnõu 3. peatükis sätestatakse nõuded taotlejale ja taotlusele

Paragrahvi 10 lõigetes 1–3 sätestatakse nõuded toetuse taotlejale.

Paragrahvi 11 punktides 1–3 kehtestatakse toetuse taotleja kohustused.

Taotlejal on kohustus teatada rakendusüksusele kõikidest muudatustest esitatud informatsioonis, mis mõjutab toetuse andmise otsust. Info, mille põhjal otsus langetatakse, peab olema võimalikult asjakohane, et vältida hilisemaid vaidlusi ja tagasinõudeid. Rakendusüksus esitab taotlusvooru juures taotlejale info, mis on keskkonna- ja kliimaeesmärgid, mida taotleja peab kinnitama. Keskkonnanõuded, millega taotleja peab arvestama, on kajastatud korraldusasutuse veebilehel

<https://www.rtk.ee/toetuste-taotlemine-ja-korraldamine/taotlejale-ja-toetuse-saajale/keskkonnanouded>.

Taotleja kinnitab, et toetatavad tegevused on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021 määruse (EL) 2021/1060 artiklis 9 toodud põhimõttega „ei kahjusta oluliselt“.

Paragrahvis 12 sätestatakse nõuded taotlusele.

Lõikes 1 nõutakse, et toetus, mida taotletakse, ei ületaks §-s 9 sätestatud piirmäärasid.

Lõikes 2 kirjeldatakse, milliseid andmeid ja dokumente peab taotlus sisaldama. Kirjas peab olema ka eesmärk, mida soovitakse toetuse abil saavutada, ning tegevuste kirjeldus, mida toetuse abil tehakse. Taotlusesse tuleb lisada ka taotleja kinnitus, mis näitaks, et kõik esitatud andmed on õiged. Juurde tuleb panna ka kõik vajalikud lisadokumendid, nagu kirjeldatud järgnevas lõikes 3.

Lõikes 3 sätestatakse taotlusele lisatavad lisadokumendid.

Eelnõu 4. peatükis kirjeldatakse toetuse taotlemise protsessi.

Paragrahv 13 kirjeldab taotlusvooru avamist puudutavaid tegevusi.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotlusvooru eelarve ja ajakava kinnitab rakendusasutus, kes annab selle info edasi rakendusüksusele.

Lõikes 2 kirjeldatakse avalikkuse teavitamist taotlusvooru avamisest. Taotluste vastuvõtmise alustamisest, peatamisest, lõpetamisest ja taotlusvooru eelarvest teavitab rakendusüksus avalikkust ja sihtrühmasid oma kodulehel ja üleriigilise levikuga päevalehes vähemalt kümme tööpäeva enne taotluste vastuvõtu algust. Kui esitatud taotluste maht ületab toetuse eelarve, peatab rakendusüksus viivitamata taotluste vastuvõtmise ja teatab peatamisest oma kodulehel.

Paragrahv 14 sätestab toetuse taotlemise tähtaja ja taotlemise viisi.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotluste vastuvõtt toimub seni, kuni toetuste eelarve on ammendunud.

Lõikes 2 nõutakse, et taotleja esitaks digitaalselt allkirjastatud taotluse rakendusüksuse e-toetuste keskkonnas. Seejuures ei võeta taotlusi vastu enne taotlusvooru alguskuupäeva.

Lõikes 3 kirjeldatakse juhtu, kui e-toetuste keskkonnas peaks esinema tõrkeid. Sel juhul rakendub taotluse esitamise tähtpäevale ühendmääruse § 5 lõige 2.

Eelnõu 5. peatükis kirjeldatakse taotluse menetlemise protsessi.

Paragrahv 15 kirjeldab detailsemalt taotluse esitamist ja toiminguid taotlusega.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetuse saamiseks tuleb taotlus esitada e-toetuse keskkonna kaudu ja tingimustel, mis on seatud §-s 12. See tagab, et taotlused oleksid võrreldavad, ühesugused ja neid saaks kiiremini menetleda.

Lõikes 2 määratakse, et taotluse vastuvõtmisele kohaldub ühendmääruse § 5.

Lõikes 3 loetletakse rakendusüksuse tehtavad toimingud.

Lõikes 4 sätestatakse, et taotlusi vaadatakse läbi esitamise järjekorras.

Lõikes 5 täpsustatakse tegevusi, mida tehakse taotluse läbivaatamisel.

Lõikes 6 antakse rakendusüksusele võimalus puuduste korral küsida taotlejalt selgitusi ja lisateavet taotluses esitatud andmete kohta, et otsus taotluse kohta oleks põhjalik ja kaalutletud. Puuduste kõrvaldamiseks on taotlejale antud mõistlik aeg, milleks on kuni kümme tööpäeva.

Lõikes 7 kirjeldatakse, millal loetakse taotlus nõuetele vastavaks.

Lõikes 8 loetletakse, millistel juhtudel ei tunnistata taotlus nõuetele vastavaks.

Lõikes 9 sätestatakse, millal teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

Lõikes 10 sätestatakse taotluse menetlemise tähtaeg ning tingimus, mil võib seda pikendada.

Paragrahvi 16 lõigetes 1–4 kirjeldatakse hindamiskomisjoni moodustamisega seotud tegevusi.

Paragrahvi 17 lõigetes 1–7 sätestatakse projektide hindamise ja valiku kriteeriumid ning -metoodika. Hindamiskomisjon hindab projekti kriteeriumide alusel, mis on vastavuses perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskava seirekomisjonis kinnitatud vastavus- ja valikukriteeriumidega. Sättes nähakse ette, et toetuse taotluses kajastatud projekt kuulub rakendusüksuse poolt rahastamisele ja toetuse taotlus rahuldamisele osaliselt või täielikult üksnes juhul, kui on täidetud kõik taotlejale ja taotlusele esitatud nõuded ning projekt vastab sätestatud valikukriteeriumitele.

Valikukriteeriumid, millele taotluses kajastatud projekt peab vastama, enne kui rakendusüksusel on võimalik kinnitada, et projekt on rahastamiseks vajaliku lävendi ületanud, on esitatud järgmisena.

1. Projekti kooskõla „Keskkonnavaldkonna arengukava (KEVAD)“ ringmajanduse tegevussuuna tagamiseks, mõju perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskava erieesmärgile ja toetusmeetme eesmärkide saavutamisele (kooskõla kinnitatakse § 3 lg-s 2 toodud näitaja kaudu). Eelnimetatud valikukriteeriumi loeb rakendusüksus täidetuks, kui taotluse ja selle lisadokumentide alusel on võimalik asuda seisukohale, et projekt panustab määruuses nimetatud toetuse andmise eesmärkidesse, sh „Eesti 2035“ sihti „Majandus – Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ kliima- ja keskkonnavaldkonnas. Kui taotleja ja taotlus vastavad nõuetele, siis on eespool toodud nõue täidetud ning toetuse taotleja saab kinnitada projekti kooskõla keskkonnavaldkonna arengukava (KEVAD), mõju perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskava eesmärgiga ning toetusmeetme eesmärkide saavutamist (kooskõla kinnitatakse § 3 lg-s 2 toodud näitaja kaudu).

2. Projekti põhjendatus. Rakendusüksus loeb projekti põhjendatuks juhul, kui toetuse taotluses kajastatud tegevused vastavad määruuse §-s 5 toodud toetatavatele tegevustele ning toetuse taotluse lisadokumendid kinnitavad selliste tegevuste nõuetekohase elluviimise võimalust.

3. Projekti kuluefektiivsuse kui valikukriteeriumi täitmise üle otsustamisel lähtub rakendusüksus määruuse § 12 lõikes 2 nimetatud taotluses sisalduvast infost. Kui taotleja on esitanud rakendusüksusele nõutud info ja arvestanud määruuses toodud, loeb rakendusüksus

projekti kuluefektiivseks, kui saadud taotleja info alusel on võimalik asuda põhjendatult seisukohale, et kavandatud tegevus on määrusega kooskõlas.

4. Taotleja suutlikkust projekti ellu viia hindab rakendusüksus taotluses esitatud andmete põhjal. Rakendusüksus loeb taotleja suutlikuks projekti ellu viima üksnes juhul, kui taotleja vastab kõigile määruses taotlejale sätestatud nõuetele.

5. Projekti kooskõla Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega. Rakendusüksus loeb nimetatud valikukriteeriumi täidetuks üksnes juhul, kui toetuse taotluses kajastatud teabe põhjal on võimalik asuda seisukohale, et toetatav projekt vastab määruse § 3 lõikes 4 toodule.

Lõikes 8 sätestatakse, et rakendusüksus rahastab projekti üksnes juhul, kui see vastab kõigile lõikes 2 nimetatud valikukriteeriumitele.

Lõikes 9 sätestatakse, et toetuse taotlusi rahastatakse nende esitamise järjekorras. Rakendusüksus rahuldab samale paragrahvile vastavad toetuse taotlused osaliselt või täielikult nende esitamise järjekorras kuni taotluste rahastamiseks ettenähtud eelarve ammendumiseni. Taotluse osalise rahuldamise korral lähtutakse ühendmääruse § 9 lõikest 1.

Paragrahv 18 sätestab taotluse rahuldamise tingimused ja korra.

Lõikes 1 sätestatakse tingimused, millal tehakse taotluse rahuldamise otsus.

Lõikes 2 loetletakse taotluse rahuldamise otsuses olevaid toetuse saaja õigusi, kohustusi ja tingimusi.

Lõikes 3 tuuakse välja, et rakendusüksus toimetab taotluse rahuldamise otsuse toetuse saajale viivitamata kätte pärast otsuse tegemist e-toetuse keskkonnas.

Paragrahv 19 sätestab taotluse rahuldamata jätmise täpsemad tingimused ja korra.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotlus jäetakse rahuldamata ühendmääruse § 8 lõigetes 2 ja 3 nimetatud juhtudel.

Lõikes 2 öeldakse, et taotlus jäetakse rahuldamata, kui selles soovitud toetuse suurus ületab meetme eelarve vaba jäägi või seda ei ole võimalik osaliselt rahuldada, nagu sätestatud ühendmääruse § 9 lõikes 1.

Lõikes 3 kirjeldatakse rakendusüksuse õigusi juhul, kui taotlus ei vasta ühendmääruse § 9 lõikele 1.

Lõikes 4 loetletakse andmed, mis pannakse kirja taotluse rahuldamata jätmise otsuses.

Lõikes 5 sätestatakse viis, kuidas taotluse rahuldamata otsus taotlejale edastatakse.

Paragrahv 20 sätestab täpsemad tingimused, millal taotlus rahuldatakse osaliselt või kõrvaltingimustega.

Lõikes 1 tuuakse välja, millal on taotluse osaline rahuldamine lubatud. See toimub vaid juhul, kui saavutatakse toetuse andmise eesmärk. Vastasel juhul on risk, et toetussumma makstakse välja asjata.

Lõikes 2 tuuakse välja, mis asjaoludel võib taotlust osaliselt rahuldada.

Lõikes 3 sätestatakse, et taotluse võib osaliselt rahuldada ühendmääruse § 9 lõike 1 järgi.

Lõikes 4 sätestatakse, millal saab taotluse rahuldamise otsuse teha kõrvaltingimusega. See toimub ühendmääruse § 9 lõigete 2 ja 3 järgi.

Lõikes 5 kirjeldatakse juhtu, kui toetus on otsustatud tingimuslikult rahuldada. Sellisel juhul saab taotleja toetust alles pärast seda, kui ta on täitnud rakendusüksuse poolt ette kirjutatud tingimused.

Eelnõu 6. peatükis kirjeldatakse, millisel juhul muudetakse taotluse rahuldamise otsust ja millal tunnistatakse see kehtetuks.

Paragrahv 21 kirjeldab taotluse rahuldamise otsuse muutmise protsessi.

Lõikes 1 sätestatakse võimalused, mille alusel saab taotluse rahuldamise otsust muuta.

Lõikes 2 loetletakse juhud, millal on toetuse saaja kohustatud taotlema rakendusüksuselt taotluse rahuldamise otsuse muutmist.

Lõikes 3 sätestatakse, et rakendusüksusel on õigus keelduda taotluse rahuldamise otsuse muutmisest, seda juhul, kui muutub oluliselt projekti oodatav tulemus.

Lõikes 4 reguleeritakse tähtaeg, mille jooksul peab rakendusüksus muutmise otsuse tegema.

Paragrahvi 22 lõigetes 1 ja 2 kirjeldatakse taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise protsessi.

Eelnõu 7. peatükis kirjeldatakse toetuse saaja ja partneri õiguseid ja kohustusi.

Paragrahvi 23 lõigetes 1 ja 2 sätestatakse toetuse saaja õigused ja kohustused.

Eelnõu 8. peatükis kirjeldatakse aruannete esitamise protsessi.

Paragrahv 24 kirjeldab toetuse kasutamise seotud aruannete esitamist.

Lõigetes 1 kuni 5 sätestatakse, mida peab toetusesaaja aruandes kajastama, millal ja kuidas selle esitama.

Eelnõu 9. peatükis kirjeldatakse toetuse maksmise tingimusi.

Paragrahvis 25 sätestatakse toetuse väljamaksmise tingimused.

Lõigetes 1–6 tuuakse välja toetuse maksmise seotud üksikasjad.

Paragrahv 26 sätestab, millal võib rakendusüksus peatada toetuse maksmise menetlemise. Seda tehakse ühendmääruse §-s 33 sätestatu põhjal.

Eelnõu 10. peatükis kirjeldatakse taotluse menetlemisega seotud finantskorrektsioone ja vaideid.

Paragrahv 27 sätestab, mille põhjal tehakse finantskorrektsiooni otsus ja toetus tagastatakse. See tehakse ÜSSI §-de 28–30 ja ühendmääruse §-de 34–38 põhjal.

Paragrahvi 28 lõigetes 1 ja 2 kirjeldatakse vaide esitamise protsessi. Vaie tuleb esitada enne halduskohtule kaebuse esitamist rakendusüksusele ÜSSI § 31 kohaselt ja see vaadatakse läbi haldusmenetluse seaduses sätestatud korras. Sama paragrahvi järgi võib esitada ka vaide, mis on tehtud auditaruande alusel.

4. Eelnõu vastavus ELi õigusele

Eelnõu aluseks on perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus ja selle alusel antud õigusaktid, mis omakorda on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021, lk 159–706).

5. Määruse mõju

Toetust antakse Ühtekuuluvusfondist. Määruse rakendamine ei too riigieelarvesse tulusid. ELi 2021–2027 vahenditega on võimalik ellu viia tegevusi Eesti majanduse toodete ja teenuste ressursimahukuse vähendamiseks. Selle parandamiseks on vaja hinnata süstemaatiliselt ressursikasutust ning analüüsi tulemusena koostada ettepanekud ressurside tõhusamaks kasutamiseks ja lisandväärtuse suurendamiseks. Määruse jõustumisega rahastatakse ettevõtete

ressursikasutuse süstemaatilist hindamist ning ressursisäästuprojektide koostamist koos hinnangulise säästupotentsiaali ja tasuvushinnanguga ning võimaliku tegevuskava ja seireplaaniga.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide eeltingimuse täitumisel (riigi jäätmekava 2022–2028 kehtestamisel, Euroopa Komisjon peab eeltingimuse täitmise kinnitama).

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu kooskõlastatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu Rahandusministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Majandus ja -Kommunikatsiooniministeeriumi ja Riigikantseleiga, Euroopa Komisjoniga ja perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitikate rakendamise seirekomisjoni liikmetega ning Eesti Linnade ja Valdade Liidu ja Riigi Tugiteenuste Keskusega. Eelnõu saadetakse arvamuse avaldamiseks keskkonnavaldkonna arengukava (KEVAD) juhtkomisjonile.